

Кыры: участкагы сайыннары

САХА САЙДАР ТУСКУЛА

Билигин Саха сириг кыры учаастактара сүтэр, эстэр туруктаахтар. Мин санаабар, кыры учаастак эйиниңиңиз саха омук түгү былыргыттан олдус кэлбит олобун сизэр, олдускуй-бут ейе-санаата сүтэр кутталлаах. Тоёо диэтэххэ, кыры учаастак олоёо-дьаһада нэһилииктэн, улус кинниттэн, куораттан уратыта улус. Нэһилиинньэ абыай буолан сүрдүк чөкүтүк олороллор, бары байа-байларын билсэллэр, наада буоллабына көмөлөсүтэ сыдыаллар. Салгына ырааһа, айылбата дымкитэ, сириң аһа дэлэйэ сүрдүк. Манна дьон дугуйа сынньанар, саха буоларын воһулаан хороёор муосталары, кэспэй сиэллээби иитэр, көрөр-харайар. Оёо аймах күн аайы ынах магысааһынын

оѳус аѳаатырын, "хайа кэпсэ-
анин" дигэн тылы-ѳлү икстэ улаа-
тар. Кизѳэтин алаас илэ түптэ
буруотунан туолар. Онон кыры
улаастактар элнин хэтирэнэ са-
ха төрүт сирэ, тыла-ѳлү сүтэр
кутталлаах. Дьон байра аныгы-
лы, атын омук ѳйдөбүлүнэн
олороото дьуллуһахтаа.

Ошон, билингмиз камага кыры уаастак – саха суук төрүт сиздин, төрөөбүт тил сумэтин тутан олорор, биир кыл – кыра утак. Ол итин, Саха республикатын Президеңа, Правительствота кыры уаастактар сайыннарар сорукары кулска уладектаах.

Настя АММОСОВА,
Сылан орто оскулатын
9 кл., үөрэнээччи.

КЫНДАП КЭСКИЛИН ТУГУГАР

Республикада кыры уаастактары сайыннарыыга, ордук чуулаан эти-үүтү онгорор тва хаһайыктыбатынан дырыктанар улуустарга, улэни тэнитэр туфунан киэг кэпсэтин барарын, тустаах үгүс дыһаллар ылымалларын бары баркэ билэбит. Билизкэ, Чуралчы улуулугар бу туһайынан сөптөөх үтэ ытыллар. Ол холобурунунан, Баркэ Түэйкэ ытыллар улэни каруоха сеп. Онтон билизкэ Кындалга хайдагыи?

Күн бүгүнгү туругунан 3/ быырбарданчылалыт, угайзан уяны алын кылаастах окулга бааллар. Олохтоох нэбилкэннээ сугуу-ас иитинан дырыктанар, үтү-эти оңорор. Учаастакыт салгы сайдытыгар сөптөөх төрүттэр үгүстэр. Ол курдук, сугууу дэлэчи иитингэ эппизиттир оттуур хөдүү, маччирэн, араас тутууну чытыгыг мас да баар. 1998 сыллаактан икки Эбэтэ толору унан тулан үрөктэри сүүрдэн тупсан турар. Үлэни-хамнаһы далааһыннаахтык толкудан тэрийэн чытыаха эрэ наада. Очутугар үгүс эдэр баллар эбии кэлэн олохсуйан, оҕо-уруу албээн окулаларга улаатан салгы туһалаах объекттар былааннаахтык тутуулан күргүөмнээх үлэ барытыгар төрт уурулуоска. Биир сонун үтүө сөбүлэһэн быһытынан "Олонхо дойдута" дигэн культурнай-этнографическай комплексы керүөккэ сөл. Бу комплекс кырыи сир сайдытыгар олук ууран бэйэтэ эмиз кэлэн тэийэн кэрэхсээр буолан ийикэ этэ. Ол тутуулан кизгик тэийэн кэлсэтэхкэ ийи теһе бадарар үлүнүк, сүрүлүк сөл.

Бастатан турал, бэйни сайлалтынгаа кириггичин сибээстээн олохтоох даяалта. Бу бөгтүүрүшү билимлээк-көрүүлээк, сангалы толкылдаах айан үлэлиир, дуокурдаах, чөл олохох талалындаах алар калл бидеэрэл кыастаах.

Ихиймжин, 050 тэртүүлэгчээр уушгаантай кэлэр күүлэнэни сайынэарыга дирингиз толкуудан онгошуллубут

Үсүтүнэн, культурнай-бытовой объектары былааннаан тутууга, үһүс өттүттэн айабыл, хама хайаан да наада. Улуус салалтата, тустаах тэрилтэлэр, ол иһингэр үөрэх, культурта уонна хаһаайыстыбатын управлениелара төһө маалларынан биһирэ сонниһөн, өйөһөн күскэ ылсан үлэстэтиэхтэринэ, бу санаа олоххо киириэхэ кестэн түбэр суол.

КИМ КОЛЕСОВ. Кылдал.

АЛКОГОЛЬ — ЭТО ЯД

Публикуем выступление на пленарном заседании VII съезда деятелей духовной культуры Республики Саха (Якутия) 22 января 2002 года заведующего кафедрой анатомии МИ ЯГУ, ректора народного университета здорового образа жизни, вице-президента Международной Академии Трезвости, почетного гражданина Чурапчинского улуса, доктора медицинских наук, профессора Башарина Карла Георгиевича.

Уважаемые вице-президент и участники съезда!

Я полагаю, что фундаментом развития культуры является здоровый образ жизни каждого человека общества, в том числе работников и деятелей культуры.

Как врач и лектор общества "Знание" я озабочен лавинообразным распространением пьянства и алкоголизма в России и в особенности Якутии. В нашей республике недавно в октябре 2003 года открыт пивной завод, производящий пиво под названием "Эльай". Это пиво широко рекламируется по телевидению и в газете "Якутск вечерний". Народ справедливо возмущен таким безответственным отношением заинтересованных в личном обогащении людей и правильно ставит вопрос перед делегатами о ходатайстве съезда перед депутатами Государственной Думы России и Ил Тумэна о принятии закона запрета рекламы пива, как алкогольного изделия, а также закона о недопустимости называть алкогольные изделия именами национальных героев.

Ввиду того, что подавляющее большинство населения с раннего детства запрограммировано на употребление алкогольных изделий по разным поводам укоренилась теория "культурного питья", "питья в меру", которая рекламируется в СМИ и по телевидению. Это является опасным заблуждением. Так как современной наукой достоверно доказано, что алкоголь, все его виды являются наркотическим протоплазматическим ядом, вредно воздействующим в любой дозе, даже глотка, прежде всего на головной мозг - орган сознания. 100 грамм пива убивает 7 тысяч нервных клеток и выводит из организма в среднем через 30 дней. Вот почему даже самое малое употребление алкоголя есть злоупотребление.

Таким образом, культурные употребления алкогольных изделий является самым опасным. По методу выражению Ф.Г.Углова, академика РАМН, борня за народную трезвость, почетного президента Международной Академии трезвости, действующего хирурга, которому 5 октября этого года исполнится 100 лет, культурные питиецики являются "убийцами", так как они вовлекают молодежь и окисающих людей в пьянство.

Уважаемые участники съезда, я так вице-президент Международной Академии трезвости, призываю вас с сегодняшнего дня отказаться от культурного употребления алкогольных изделий и личным примером активно вклю-

читься в борьбу за народную трезвость. В заключение поздравляю вас с 4 годом XXI века - века здорового образа жизни, свободного от наркотического яда дурмана, ежегодно уносящего в могилу свыше одного миллиона россиян и способствующего рождению более 200 тысяч неполноценных детей-уродов. Я обращаюсь к вам, инженером человеческих душ, с новогодним стихотворением-поиском:

Опомнитесь, люди,
Отставьте бокалы,
Шампанского брызги
Опасней войны.
Глоток алкоголя,
Пускай самый малый
Начало всей нашей
Совместной вины.
Вины перед будущим нашего дома,
Вины за растление малых детей,
Вины за страну, доведенной до сломы,
И круший в сети алкогольных сетей.
И в ночь новогоднею
Раз уж бутылки взорвет и
на этот раз бесценный газ
Дайте-ка твердо решим
Отказаться от яда-дурмана
И жить, и работать трезвым умом.

Желаю Вам прекрасного здорового образа жизни, силы духа, успеха и творчества и в борьбе за народную правду и истину просвещения Якутии - неразрывной составной части нашей могучей любимой Родины - России!

На снимке: доктор медицинских наук, профессор
К.Г. Башарин с министром здравоохранения РС (Я)
И.Я. Егоровым.

Кытаанак оскволатын 90 сылыгар

Киши барыга тухс эрэ үчүгэй кэрени айыан, онгоруон баҕарар. Мин ол сизиринэн, илээг кэмэ айылҕаҕа сылдыбын, киши кэркөстүүтүн кэрэхсими көрөбүн уонна ону олуунан, онуоруктан тигэрэ холонобун. Кырабыттан иистэнэрэ эбэм Верава Иванова, ийэм Мария Дмитриевна үлүйбүттара Бысапкалыырбын, обуруу тигэрбин, сымнаҕас онньуурдары тигэрбин сөбүлүүбүн. Ааспыт үс сайын устата В.Д.Пимигинэ салайа: "Мин тигэрэмин үүс-уран онгоһуу"

директор Алексей Гаврильевич Поповунаа сирэйдээн ооскулам бары иитэр-үөрэтэр үлэһиттэригэр, биригэ үөрэнэр оҕолорбор, "Океан" дээбэҕа барарбар айаным ороскуотун төлөөбүт улустазы үөрэк управлениитыгар(нач. Е.Сидоров), алын кылаастаага үөрэммит кыһам- Дирня агро-оскуолатын коллективыгар уоһа биллэн турар, күн күбэй ийэбэр Мария Дмитриевна, кини дуоһаларыгар ис сурактыттан барҕа махталым тиздэбин. Барыгытыгар үлөө са-

МИН
СИТИИИМ —
БАРЫБЫТ
СИТИИИТЭ

тара" дигн дэндэ хэргэн лаабуры гар сэлдэн, сизли хатын турунун мистэним кистэлэнгари гэр уонна сабынан быысталкаар үөрөмүтүм. Билипин В.С. Яковлев-Далан аатынан Кытаанхатаары эстетический-художественный оркулаба-тердүс салбын дьарыкта набын. Бу кэм иһигэр элбэххэ үөрэнним, дьобуруун сайыннараа үтүс конкурстарга, быысталкаларга катыһым. Ол курдук, республика таарыбы быысталкаларга түмүктэринэн Бүтүн Россиятаары "Океан" паарыга сыһыананым. Москвада 9-с научнай конференция "Плакат" номинацияга бастаки мистэста тигистим. Онтон-быйыкыбын Сава дьыл эра киннээ Дьобуруускайга, 9-до дьобуруун ситибитин республикатаары музейга персональной быысталкам туруу кылдым.

Бу манчжик үрдүк таһымга таһаарбыт күндү учууталлар Бадрия Тимофеевна Миронова, Мария Ивановна Смирниковага

наваны, дьолу-соргуну баарарбын.

Марианна ПОПОВА,
Кытаанак эстетическэй-
художественнай оскулатын
11 кыл. үөрэнээччигэ.
Хаартыскаҕа: Марианна
ПОПОВА

СУРУЙААЧЧЫНЫ ҮЙЭТИТЭР СОРУКТААХ

Энчил Улуу Кыяаы 60 сылгар азан уонна олуннуу ыйга биһиги республикабытар биллэриллибит. Ийэ тыл уонна сурук-бичик күнүнэн Төлөй орто оскуолата (дир. В.Н.Нестерев) уонна улустаабы уорэхуравлениета (нач. Е.С.Сидоров) тэрийиэлэринэн буйун-поэт, биир дойдулаахпыт, ССРС Суруйааччыларын союһун чилиэнэ, Саха АССР-оскуолаларын үтүөлээх учуутала, улуус Бочуоттаах гражданина, Эрилик Эристиин аатынан республикатаабы бириэмийэ лауреата Алексей Спиридонович Бродниковка аналаах "Бродниковская аабылар" кини төрөөбүт нэһилиэгэр Төлөйгө ытыллылар. Бу дыһалларга Дьоксуускай куораттан поэт үөрэнээччигэ, биллэриэх суруйааччы, СР культуратын үтүөлээх үлэһитэ, П.А.Ойуунускай аатынан Государственной бириэмийэ лауреата, улуус Бочуоттаах гражданина С.А.Попов-Саман Тумат, "Бичик" национальной кинигэ кыһатын кылаабынай редактора, СР культуратын үтүөлээх үлэһитэ В.Н.Луковцев, поэт төрөппүт кыһа, 2 №-дээх политехнической орто оскуола үөрэх чааһыгар сәбиздэссэйэ, норуот үөрэхтирин туйгуна, "Учууталлар учууталлара" дьон үрдүк ааттаах С.А.Бродникова уонна мин буолан кыттыны ыллыбыт.

Бастабы күн Төлөйгө Саргылана Алексеевна 12-с сылын салайан үлэлэтэр "Родник" дьон эдэр учууталлар түмсүүлэрин 19 чилиэннэрэ уонна 4 үөрэнээччи олохтоох оскуола учууталларын уонна үөрэнээчилэрин кытта истингирэх көрсүлүүнү тэрийдилэр. Кинилэр оболорго аһаас уруктары ыттылар, кылаас салайааччыларыгар субэ-ама биздирдэр, дакылааттары аахтылар. Олохтоохтор ыраах сиртэн кэлбит ыалдыттарын ытыс үрдүгэр түһэрэн, улаханньык үөрэн-көтөн көрүстүлэр. Күн иккис аһарыгар эдэр учууталлары Чуралчы киинигэр киллэрэн улустаабы гимназияга, Д.П.Коркин аатынан оҕо спортивнай интернат-оскуолаларыгар уонна тыа сиригэр биер бастакынан үлэли-хамсы олохтор үрдүк үөрэх кыһатыгар - государственной физкультура уонна спорт институтугар сырыллылардылар. Ыалдыттарбыт гимназияга үөрэнэр оболор төрөппүттэрэ бэйэлэрэ баа өттүнөн материалнай көмөнү өгөрүлүлөрүн уонна элбэх оҕо үөрэхтэрин ме-

далист быһытынан ситиһилээхтик бүтэрүлэрин истэннэр олус дьон астынылар уонна хайбаатылар. Оттон республикатаабы Д.П.Коркин аатын сүгэр оҕо спортивнай оскуолаларыгар кинилэр ордуу сөбүлээн выпускниктар галереяларын көрдүлөр. Физкультурнай институт спортивнай саалаларыгар тустууктар тигинчэни эриччелэ сылдьалларын уонна сүүрөр манежка толору сүүрү-көтө сылдьар оболору, ыччаттары көрөннөр улаханньык сөхтүлөр-махтайдылар. Чуралчы улууга спорт, чэбдик олоху республикага пропагандалыыр сибээһэ быһа-ны үлэлирин илэ көрөн итэҕэйдилэр.

Күнүстүн Төлөй Дирингэр икки оскуола учууталлара түмсүлэр, бэртээхэй дьон сыныалаан биздирэн кыттылар. Үгүкүүлээн, ылаан-туойан бэйэлэрин икки ардыларыгар тыһааһыннаах ырыа конкурсугар кыттан үрдүлэр-көттүлэр. Иниикитин сибээстэрин өссө күһүрдэн, бэйэ-бэйэлэригэр хардары-тары сылдьыһан үөрэхкэ, үлэбэ ыкса көмөлөһөр быһааннаах тарбастылар. Аны тыа сирин учууталлара сотору кэминэн куоракка кириэн 2 №-дээх оскуолага ыалдыттыах буолан хааллылар. Ити күн "Бродниковская аабыларга" кытта кэлбит суруйааччы С.А.Попов уонна "Бичик" кинигэ кыһатын кылаабынай редактора В.Н.Луковцев улуустаабы культура управлениетын начальнига Д.Д.Попов приемнаата. "Чуралчы" айар түмсүү салайааччыта, культура управлениетын духобунай сайдыыга отделын начальнига В.Д.Пинигина уонна мин "Диринг уоттара" литературнай-айар түмсүү салайааччыта, субэ муһаах ыттыбыт. Дмитрий Дмитриевич соторуаабыта, Правительство өтүөтүн кэмизгар, культура министрэ А.С.Борисов биһиги улуска таһа сылдьан, Мындааайыга олохтоох нэһилиэнньэ музыкальной оскуоланы аһан үлэлэтэргэ туруорсуутун истэн баран, искусство уонна литература оскуолата аһыллара ордуу буолуо этэ дьон баа санаатын эппитин ыалдыттарга билиһиннэрдэ. Маны таһынан айар үлэһиттэр, суруйааччылар туох хайыскалаах үлэни-хамнаһы ытан манн көмөлөһүктэрин сөбүн туһунан бөлүөрүлү тула кэпсэтинни ытты.

Ити кэнниттэн ыалдыттарбыт улус муһи-

ципальной тэриллитин баһылыга И.Н.Аммосовы көрүстүлэр. Буйун, поэт А.С.Бродников уонна народнай суруйааччы, П.А.Ойуунускай аатынан Государственной бириэмийэтин лауреата В.С.Яковлев-Далан олохтоох дьонун улаабыларын сырыттылар уонна Чуралчы суруйааччыларын аналлаах литературнай музейи тэрийи туһунан кэпсэтистилэр. Иккис күн Төлөй оскуолатын директора, Улуус Мунһабын депутата В.И.Нестерев үөр-көтө көрүстэ. Дыһалларга кытта кэлбит ыалдыттары саҥа тугулла турар таас оскуола обьегын киллэрэн көрдөрө сырытта. Баһаам элбэх туугу матырыйала кыстанан турарын, хайы-үйө аһааһа туһунан тугулла дьондээн эрэр оскуоланы көрөн суруйааччы Саман Тумат олохтоохторго анаан кэс тыла эттэ.

Культура дьонун кизг саалаларыгар оҕо-аймах, олохтоох нэһилиэнньэ тобуоруһа мусту-буттар. "Бродниковская аабылары" нэһилиэк аба баһылыга Е.А.Смирников үөр-көтө аһар, онтон салгыы буйун-суруйааччы, лирик-поэт төрөппүт кыһа Саргылана Алексеевна уо.д.а кэлбит ыалдыттар, хаан-уруу аймактара актыы оҥордулар. Үөрэх управлениетын аатыттан инновационнай отдел салайааччыта М.А.Манасьева, С.А.Новгородова аатынан Чуралчы орто оскуолатын саа тылыгар учуутала Т.К.Матвеева научнай-практической конференция кыттылааччыларга анаан үтүө тылларын, баа санааларын тирээртилэр. Ити кэнниттэн олохтоохтор концертнай нүөмэр көрдөрдүлөр. Барыта 16 оскуолаттан "Бродниковская аабыларга" 112 оҕо кыттыны ыллылар, олох истэригэр Дьоксуускай куорат 2 №-дээх политехнической лицейиттэн төрт оҕо кытына. Конференция барыта алта секциянан барда. Биер бэйэм оболор үлэлэрэ олох кытта ыкса сибээстээхтэриттэн, саҥаны киллэрэр сайдылаах санаалаахтарытан наһаа астынным. "Саа тылын филологията уонна лингвистика" дьон секцияга барыта 27 оҕо кыттыны ылла. Манна биер дойдулаахпыт, поэт А.С.Бродниковка анаан аһыс оҕо дакылаат аахтылар. Үлэлэр сүрүн өттүлэрэ сөптөөхтүк, суруйааччы айар үлэтин бары хайысхатын хабаан дьиринтик ырытыллыбыттар, дакылаатчытар оҕо кини үйбэс кийитигэр куустаран аах-

пыттара истээччилэри долгутта.

Түмүккэ алта оҕо бэйэлэрин секцияларыгар бастааннар, лауреат үрдүк аатын быһдыастылар. Степа Слепцов (Бахсы оскуолатын 8 кылааһын үөрэнээччигэ) "Бары кууһу - курааны утары!", Тая Емельянова (Төлөй оскуолатын 10 кылааһын үөрэнээччигэ) "Эзоповские сюжеты в творчестве баснописцев", Миша Антонов (Төлөй оскуолатын 6 кылааһын үөрэнээччигэ) "Композиция душистых веществ", Туйаара Белюбская (улуустаабы гимназия 9 кылааһын үөрэнээччигэ) "История преподавания иностранных языков в Чурапчинском улусе", Вика Осипова (Дирингнээби агро-оскуола 10 кылааһын үөрэнээччигэ) "Алексей Бродников - аһаас ырыаһыта", Алеша Бурцев (Дирингнээби агро-оскуола 9 кылааһын үөрэнээччигэ) "Өлүөнэ - Туора-Кул" водовод олоххо кириитин инники кэскилэ" дьон темаларга кэрэхсэ-биллээх дакылааттары оҥордулар.

Конференция түмүгүнэн секциялар салайааччылары кыайылаахтарга дипломнары, өйдөбүнүк болзотари туттартаатылар. Уопсай түмүккэ суруйааччы кыһа Саргылана Алексеевна Бродникова олохтоохторго, Төлөй оскуолатын уонна үөрэх управлениетын үлэһиттэригэр махталын биллэрдэ. Кини абатын үйэтигэр соруктаах научнай-практической конференциятын лауреатынан буолбут Диринг агро-оскуолатын 10 кылааһын үөрэнээччигэ Вика Осиповага бэйэтэ анаан-миннэн оҥотторбут сертификатын уонна сыаналаах бэлэбин, үчүгэй дакылааты оҥорбут үөрэнээчилэргэ харчынан бириэмийэтин туттартаата. Итини таһынан куустээх ытыс тыаһын добулуолуһан оскуолага анаан таһаарбыт магнитофонун, библиотекага "Бичик" кинигэ кыһата ыппыт кинигэлэрин уонна 2№-дээх оскуола аатыттан учебниктары бэлэх биздэ уонна инниикитин "Бродниковская аабылар" өссө сайдан-тупсан, сирээди" үүнэн ытылла туралларыгар баатын биллэ-дэ.

Павел ФЕДОРОВ - Сомоҕо,

РФ Журналистарын союһун чилиэнэ, СР культуратын туйгуна, "Диринг уоттара" литературнай түмсүү салайааччыта.

Үөрэх-ниги

СЫАЛБЫТ - ИДЭНИ ТОЛОРУ БАҢЫЛААҢЫН

В.С.Яковлев - Далан аатынан Кытаанхастаабы орто художественной-эстетической оскуолага бу үөрэх дылыгар 13 кылаас салайааччыта үлэли-хамсы сылдьаллар. Ол иһигэр 4 эдэр учуутал кылаас салайааччытын быһытынан үлэлэрин саҥа саҕалаатылар. Кылаас салайааччыларын методической холбоһуктара үлэни быһааннаахтык ыттылар. Холбоһук иһинэн опьттаах учууталлар көбүлөһүннэринэн "Эдэр кылаас салайааччытын оскуолата" тэриллэбитэ. Манна эдэр үлэһиттэргэ кылаас иһинэн бэйэни салайыныһы хайдах тэрийэргэ, кылаас докумуоннарынсөпкө толорорго, төрөппүттэри кытары үлэни көхтөөхтүк ытарга, онтон да атын баай ис холосонноох, сүрдээх туһалаах семинардар ытыллаллар.

Тохоууну 23 күнүгэр холбоһук иһинэн кылаас салайааччыларын педагогической аабылара буолан ааста. Манна уопсай аһыс кылаас салайааччыта билигин кэмгэ сүрдээх актуальной проблемаларга аһааһыт дакылааттары билиһиннэрдилэр. Дьүүлүр субэ председателинэн директору иһтэр үлэбэ солбуйааччы И.П.Любимова, чилиэгэринэн үөрэх чааһын сәбиздэссэйэ Т.Е.Пономарева, директору инновационнай үлэбэ солбуйааччы Г.М.Аммосова үлэстэтилар. Талыллыбыт темалар

үөрэх тэрилтэтин проблемаларыгар, ыччаа, оҕону нигиһэ туһаайылы-быт буоланнар, ааһын сүрдээх интерактивнайдык, көхтөөхтүк барда. Бары кытаанчылар сертификат ыттылар. Ордуу үчүгэй, сиппит-хоппут дакылааттарга биристээх миэстэлэр олохтоһулар. VII кылаас салайааччыта М.И.Смирникова "Уруһу-тест негүө дьыа кэргэн иһинээби сыһыаны анализтааһын", II кылаас салайааччыта Е.Г.Андреева "Кылаас иһигэр төрөппүтү кытта үлэни тэрийи", X "а" кылаас салайааччыта Р.Т.Коркина "Билигин усулуобуйага оҕо личность быһытынан үүнэн таһарыгар туһулаһыт иһтэр үлэ көрүннэ", III кылаас салайааччыта М.С.Анемодистова "Аһын суһуах оскуолага бэйэни салайыны", эдэр учууталлартан X "б" кылаас салайааччыта П.Б.Александрова "Орто үөрэхтээһин оскуолалар омух тылын нэдиэлэтэ" темаларга дакылааттара биһирэнилар. Кыайылаахтар Грамоталарынан наһарадаланналар уонна сылын айыы ыттылар улустаабы педагогической аабыга кыттар чизээс тигистилэр.

Т.СТЕПАНОВА, V кылаас салайааччыта.

Спорт

С. И. ЖИРКОВ МЕМОРИАЛА

А.А.Алексеев (Хайахыт) холбоспут Кытаанх сүмүрдэммит хамаандата (И.М.Лазарев, А.В.Захаров, Н.Ф.Смирников) тигистэ. ОдьКХ уонна Мулудай нэһилиэгин хамаандалара эмиз бэркэ оһһоһулар. Дьахталларга интернат-оскуола бастабы, иккис хамаандалара студенинары хоттулар.

Аны Чуралчы салиэнньэтин тэрилтэ-лэрин икки ардыларыгар уоннуу дуоскага ки-ирсии, олунуу ый 15 күнүгэр Д.П.Кладкина бириһигэр, олунуу ый 22 күнүгэр 100 ха-рахтаах дуоскага улус чемпионата, кулун ту-тар ыйга нэһиликтэр хамаанданан күрэх-тэһиллэрэ, муус устарга Булуу улуунун чулу-лара кыттылаах, биер дойдулаахпыт баста-кы үтүөлээх тренер Р.Д.Попов чизигэр рес-публикатаабы турнир ыттылара быһаанна-нар. Күрэхтэһиллэргэ эрдэттэн эриччелэ, мэлдьи бэлэмнээх көрсөбүт.

Тренер
Ньукулай КЫЧКИН.

ОБОЛОРБУТ СИТИНИИЛЭРЭ ҮӨРДЭР

Олунуу 2 - 4 күнүгэр Дьоксуускай куоракка үөрэнээчилэр VIII "Инииктэ харды" республикатаабы научнай-практической конфе-ренциялара буолан ааста. Манна республика араас муһукутарытан 680 эдэр чинчийээччи кыттыны ылла. Биһиги улустууттан бас-тыһаар аһааннарыгар кирибит дакылаатчыттарбыт кытынылар. Түмүктэр куһаҥана суохтар. 22 үөрэнээччи иккис турга аһан, дакы-лааттарын жюри дьүүлүгэр таһаардылар. Ол курдук, Надя Ноговицына "Социально-экономическая эффективность строительства водовода Лена - Туора Куел в Чурапчинском улусе" (ЧРОСИО, XI кыл., сал. М.Н.Ноговицына), Ариан Сивцев "Исследование возможности использования глиняного сырья" (Алабар орто оскуолата, X кыл., сал. Н.Г.Гуляев) дакылааттарынан лауреат үрдүк аатын ыллылар. Кинилэр Бүтүн Россиятаабы эдэр чинчийээччилэр научнай-практической кон-ференцияларыгар Москва куоракка республика сүмүрдэммит хама-андатыгар кириэн, Саха сирин чизин көмүсүктэргэ. Бастабы сте-пеннээх дипломуна гимназия X кыл. үөрэнээччигэ Вана Сивцев (сал. М.И.Хютанова) наһарадаланна. Иккис миэстэлэри Дима Тимофеев

(сал. В.Г.Максимова), Айта Протодакимова (сал. П.Е.Сорокумова, иккис Алабар орто оскуолатыттан), Саша Неустроев (ЧРОСИО, сал. Л.А.Неустроева), Маша Пестрякова (Бахсы орто оскуолата, сал. Ж.Ф.Барашкова) ыллылар. Үлүс степеннээх дипломуна Саргы Гуляе-ва (гимназия, сал. М.И.Хютанова) үлэтэ бэлэстэннэ. Саргы 2005 с. Москва куоракка буолар инженерной быһасталкага үлэтэ рекоменда-цияланна. Маны таһынан Гена Попов (ЧРОСИО) уонна Марина Коря-кина (Төлөй орто оскуолата) Гагра куоракка сайынтыгы эдэр чинчий-ээчилэр оскуолаларыгар ыгырылынылар. Үөрэнээччилэр үлэлэрин республикага биллэр-көстөр улахан учуонайдар сыаналаатылар. Кы-айылаахтары ис сүрэхпиттэн эбэрдэлибит уонна бары конферен-ция кыттылаахтарыгар наукага бастабы хардыгыт үтүө түмүктэрдэ-эх буоларыгар баһарабыт.

М.МАНАСЬТОВА,

үөрэх управлениетын инновационнай
отделын начальнига.

Кэра эйгэтигэр

БИБЛИОТЕКА — БАРЫБЫТ ИНТЭРИЭСПИТ

Кинигэлэр, сурунааллар, хайхаттар, араас байр ис хоһоонноох энциклопедиялар барыта түмүлүбүт сирдэрэ библиотека буолар. Одьулуун нэһиликтэр таһа сылдьан туһунан дыһалар-уоттаар, хайдах эрэ киһи кута-сүрө тохтуур араас саастаах ааһааччыларга аһааһаах тупсабай оноруулаах саалалардаах, интэриэһинэй стандардтардаах оскуола библиотекатыгар сырыттым. Библиотекарынан 1989 с. баттах уонтан таһа сыл педагогическай стажтаах Е.С.Собакина үлэлиир эбит.

Оскуола политехнической лицейи кытта холбоһуотунан уруокта начальнай кылаастар үөрөнөр объектара библиотекага кубулуйбут. Библии хрaмын иһиттэн-таһыттан "Комплекс" баайынай хаһаайыстыба салайааччыта Михайлов Михаил Петрович обивкалаан улахан хөмөнү онорбут, ис өттө тупсабай кистүүлээх буоларын туһунан библиотекары Еддокия Семеновна байыта үгүс сыратын ууран турар үлэһэбит. Библиотека загар, быыстапкалар саалалартан, методическай, окурор отделеһыттан, абонементтан турар.

Библиотека хаһаайката, Еддокия Семеновна үлэтин-хамнаһын быһа тардан сирдатта:

— Уус-уран литература өттүнэн хааччыллыбыт мөлтөх. Үксэ 50 — 60 ос. кинигэлэринэн туһанабыт. Былырын республикабыт президана 20 тыһ. солк. суумалаах кинигэни бөлөх онорбута. Сылан ахсын араас хаһаайкага, сурунаалларга суруттарыбыт. Хомойох иһин, сылта биир үөрэхтэннэ баара суоҕа 32 солк. көрүлэр. Ол иһин төһө даҕаны элбэҕи суруйтарыаххын баҕарбытын иһин үбүн суох. Аны бийыл харчыбытын хойутаан көһөрөннөр, республика эрэ иһинэҕи хаһаайкага, сурунаалларга суруттардыбыт.

Библиотекага араас темалаах быыстапкалары тарыйыбыт, интэриэһинэй дыһонору кытта көрсүһүүрү ытабыт. Ол курдук, биир дойдутаахпыт О.М. Харайбатова, "Саха сира" хаһаат кылаабынай редактора Н.М. Харлампьеваны кытта нэһилиэтинэ көрсүһүлэрэ манаа буолан аастытара.

Уолсайынан, мин санаабар, библиотека ис-тас көстүүтэ тупсабай буолуохтаах. Оннук буолабына, окурор даҕаны өрө көтөҕүлэн, культураларын таһыма үрдээн, көрөҕө тардыһылара куһурур. Араас саастаах окурорго анаан теманы уларыта сылдьан быыстапкалары тарыйыбыт. Билигин музыка уонна национальнай культура нэһилиэти буола турар. Оскуолага үөрэх секторыгар баар окурорго түмэн актив таргыннахпыт. Уһууһаан саастаах окурорго, начальнай кылаастар үөрэнэннэлэригэр анал хос онорон окурорго кэспибит. Нэһилиэк киһи библиотекатын хаһаайкатын, анал үөрэхтээх библиотеканы А.Р. Аржакованы кытта бииргэ субалатан араас семинардары ытабыт. Өссө даҕаны Ылааммит үгүс эрээри, барытыгар үл-хачы суоҕа атактыыр. Ону ол диэбэххэ туох баарынан, сороҕун дьыһыттыттан аҕалан библиотеканы тупсабай көстүүлээх буоларыгар үлэһэбит.

Билигин үлэһитин нэһилиэтигэр баһылыга Л.В.Ефремова өйдүрү, биирдиктээн өйүүр дыһонор баалара үөрдэр. Ол курдук, улуустаагы үөрэх управлениитин үлэһитэ Л.П.Иванова 20 экзemplар учебнай пособиенан кемелесте. Урдук категориялаах учуутал, ССРС норуотун үөрэҕиритин туйгуна, РФ норуотун үөрэҕиритин туйгуна Мария Михайловна күн сириттэн турсабытын кэннэ, дыһоноро киһини кэрэстээн кинигэлэрин бүүс бүтүннү биһизгэ бэлэхтэбиттэрэ. Оскуола администрацията компьютерынан хааччылды. Онон билигин өйүүр дыһонор баар буоланнар үлэһити-хамсыгар киһи санаата көтөҕүлэр.

Ити курдук, Еддокия Семеновна байытын үлэтин билиһиннэрдэ. Кырдык даҕаны, киһи өйүн-санаатын тутааһар даҕаны күөккэ байытар кинигэ буолар. Ааҕы курдук үмүтүлүннэх дыһаах ыларбыт киһи кинигэ геройдарын кытта таңгыра үөрэр, хомойор-хоргутар, ыксыыр, ыгыыйар. Кинигэни ааҕан киһи үгүс билэр, элбэххэ үөрөсөр. Кинигэ хаһан даҕаны сүппөт, симэлибэт, тухаа даҕаны таңыммөт, хаһан даҕаны катыламмат баайбыт буолар. Онон урдук таһымаах библиотекалар баар буолаллар, мин санаабар, барыбыт интэриэспит.

Галина ГОВОРОВА.

Хаартыскаҕа: библиотекары Е.С.Собакина.

Человек и закон

ПРОИЗВОДСТВО ПО УГОЛОВНЫМ ДЕЛАМ ЧАСТНОГО ОБВИНЕНИЯ

Современное российское уголовно-процессуальное право предусматривает три вида уголовного преследования в зависимости от характера и тяжести совершенного преступления: в публичном, частно-публичном и публичном порядке.

Но все знают, что уголовные дела о преступлениях, предусмотренных статьями 115 (умышленное причинение легкого вреда здоровью), 116 (нанесение побоев или иных насильственных действий, причинивших физическую боль, но не повлекших легкого вреда здоровью), 129 частью первой (клевета, т.е. распространение заведомо ложных сведений, порочащих честь и достоинство другого лица или подрывающих его репутацию) и ст. 130 (оскорбление, т.е. унижение чести и достоинства другого лица, выраженное в неприличной форме) Уголовного кодекса РФ, считаются уголовными делами частного обвинения. То есть, по указанным уголовным делам с заявлением необходимо обращаться не в милицию, а в мировой суд. Данная категория уголовных дел возбуждается не иначе как по заявлению потерпевшего, его законного представителя и подлежат прекращению в связи с примирением потерпевшего с обвиняемым, которое допускается до удаления суда в совещательную комнату.

По делам частного обвинения стороной обвинения выступает сам потерпевший или его законный представитель. Согласно законодательству роль представителя потерпевшего вправе выполнять адвокаты. По постановлению мирового судьи в качестве представителя потерпевшего могут быть также допущены один из близких родственников потерпевшего или иное лицо, с помощью которого ходатайствует потерпевший (ч.1 ст.45 УПК РФ).

Процессуальной формой выдвижения обвинения является заявление потерпевшего или его законного представителя, поданное по установленной форме. Так, согласно ч.5 ст.318 УПК РФ заявление потерпевшего о возбуждении уголовного дела частного обвинения должно содержать: наименование суда, в который оно подается; описание события преступления, места, времени, а также обстоятельств его совершения; просьбу, адресованную суду, о принятии уголовного дела к производству; данные о лице, привлекаемом к уголовной ответственности; список свидетелей, которых необходимо вызвать в суд; подпись лица, его подавшего. Заявление подается в суд с копиями по числу лиц, которых желают привлечь к уголовной ответственности.

Заявление должно иметь примерно следующий вид и содержание.

Мировому судье
судебного участка №35
Чурапчинского района РС (Я)
Ф.И.О. заявителя, его адрес

ЗАЯВЛЕНИЕ

о привлечении к уголовной ответственности в порядке частного обвинения

Описание времени, места, кем (Ф.И.О. лица совершившего противоправное деяние), описание деяния — что это лицо совершило, каким способом, по каким причинам, какой вред причинен его действиями.

ПРОШУ:

Принять мое заявление о привлечении к уголовной ответственности (Ф.И.О. лица, привлекаемого к уголовной ответственности, адрес его проживания, место работы, иные сведения) к производству.

В качестве свидетелей прошу вызвать в суд (список и адреса лиц), истребовать иные доказательства (указать, что необходимо истребовать).

В случае несоблюдения хотя бы одного из перечисленных требований закона в составлении заявления судья возвращает заявление, о чем выносит постановление, в котором предлагает заявителю привести заявление в соответствии с указанными требованиями и устанавливает для этого определенный срок. В случае неисполнения данного указания мировой судья отказывает в принятии заявления к своему производству и уведомляет об этом лицо, его подавшее.

С момента принятия судом заявления к своему производству лицо, его подавшее, является частным обвинителем. На основании ч.7 ст.318 УПК РФ судья обязан разъяснить частному обвинителю его права, предусмотренные ст.ст. 42,43 УПК, о чем должен быть составлен протокол, подписанный судьей и лицом, подавшим заявление.

В случае, когда в установленный срок судье поступит от потерпевшего (частного обвинителя) надлежащим образом оформленное заявление о привлечении к уголовной ответственности в порядке частного обвинения лица, причинившего вред, судья согласно ч.3 ст.319 УПК вызывает лицо, в отношении которого подано заявление, знакомит его с материалами уголовного дела, вручает копию поданного заявления, разъясняет права подсудимого в судебном заседании, предусмотренные ст.47 УПК, и выясняет, кого, по мнению данного лица, необходимо вызвать в суд в качестве свидетелей защиты, о чем у него отбирается подпись.

В случае, когда заявление подано в районный орган внутренних дел, заявление и соответствующие материалы после проверки при наличии признаков преступлений, предусмотренных ст.ст. 115, 116, ч.1 ст. 129, ст. 130 УК РФ, РОВД направляет мировому судье для принятия решения.

Прокуратура Чурапчинского района.

Дьыллар уонна дыһонор

ЧОЧУУДА УОЛА

Ылдыа төрөппүттэрэ эрдэ өлөн төгүрүк тулааһа хаалан хаалбыта. Таайыгар Егор Прокопьевич Катаковка сыстан, оҕо сааһа Мугудайга, Хатын Чалыйа дьэн үтүккэн алааска аастыта. Онтон арыый улаатан иһэн Чочуудага ийэтин быраатыгар Александрга иитиллэ кэлбит. Мин ийэм эмиз Александр балта буолан, биһиги бары бииргэ олоһубулут. Илья миһигиттэн аҕа саастаах буолан батыһыннаран илдьэн куэс ыттарара. 1942 сыл күһүлүгэр бары тутуспутунан хоту көһөрүлүүтэ Кэбээйигэ тиийэн эрэин эгэрбитинэн тыһыан 1944 сыллаахха дойдубуттар Чочуудага этангэ эргиллэн кэлбиппит. Илья Кэбээйигэ Мастаах окурорунан интернакка олонор үөрэнэн төрдүс кылааһы бүтэрбитэ, иккис сылыгар үөрэммэтэ. Бииргэ олонор ачыктаан, хоргуулан Илья нэһиллэ сыллан тахсан биир ботурусинаах саатынан тыа сабатыгар киргили өлөрөн сизин, онтон саниэ киллэринэн, ампаар истизинтигэр түспүт доруобунуугу хостоон, сээ иттэн куобектаан бүтүн дьиз дыһун быһаарытын ийэм кэспирэ. Көһөрүлүүттэн кэлэн баран Диринг окурорунан үөрэммитэ. Ити сыл өг бөҕө буолбута, от-бурдук үүммүтэ. Колхозтаахтар үлүмүһүн үлэһэбиттэрэ, турар турбат барыта хомуурга кыттыбыта, окурор эмиз куэс-көмө буолбуттара. Илья хара үлэһэ дьукүөрдээх бөҕө үлэһит этэ, илиитин араарбакка үлэһирэ, илиитин от обуһагына нуорматын аһарбакка эрэ хуһуһаттан тахсыбат этэ.

От мунуууга кыайтарбатагар ат мунууулар өссө иккис мунууу холбоон айымнылаахтык үлэһэбитэ, бачым көтөхтүтэ, үлэ онорумтутун үрдэппитэ. Очолорго биһизгэ, ким да икки ат мунуууларын таһынан үлэһирэ тарҕана илгэ, бу чөхчү да саҕаны-бастыгы олоххо киллэри хорсун холобура этэ. Ити үлэтин иһин Илья комсомол обкомун уонна үөрэх наркомун, сир наркомун илии баттаһыннаах Бочуотунай Грамотатынан наһарадаламмыта. Онон, ити курдук биһиги киһибит үлэти республикага биллэн, бэлэстэнэн турар. Кэлин киһи бачымын тутуһан өссө үс мунуууларын үлэһэбиттэрэ иһилибитэ. Илья кэлин колхозка кадровай булчут буолбута. Куобек, кыры-

наас, солонҕо тириилэрин туттарара, ону таһынан араас үлэһэ куһа кыайарынан үлэһэбитэ.

Олус уус тыллаах этэ. Уруһуйдуурун эмиз себүлүүрө. Остуруйаһыт бөҕө буолбута. "Ынах уола Уйбаан Хорубуус" дьиз остуруйаһы илгэһийдэһинэ кэспирэ. "Хааннын-сининин минискэ аҕара Хасыаһын" дьиз остуруйаһыттан сылтаан бэйэтин "Ылдыа Хасыаһын" дьиз ааттыы сылдьыбыттара. Кэргэннэмкээк эдэр сааһыгар ыалдьан өлбүтэ.

Ол 1944 сыллаахха уоттаах сарий үтэннэн турдаһы үлүс кылааһы бүтэрбит окурор оҕото Илья Романов быт Грамотатын мин билигин кэрэстээн уура сыл

"ПОЧЕТНАЯ ГРАМОТА

Якутского обкома ВЛКСМ, Наркомпроса и Наркомзема ЯАССР.

Якутский областной комитет ВЛКСМ, Народный Комиссариат образования и Народный Комиссариат земледелия ЯАССР награждают настоящей грамотой Романова Илью Егоровича, ученика Диринской школы Чурапчинского района, за высокие показатели достигнутого республиканском социалистическом соревновании школьников на сельско-хозяйственных работах 1944 года.

Секретарь ОК ВЛКСМ Стыров, Нарком просвещения Чомозов, Нарком земледелия Борисов. г. Якутск, 1944 года."

Кундууааһааччыларым, сэрин ыар сылларын окурор-көһөрүлүүттэн тыһынаах ордубуттар, биһиги барыбыт дыһабыт манньах этэ. Ол иһин тыһынаахтарга өйөбүл, өлбүттэргэ кэрэстэбил наада.

Николай ФЕДУЛОВ,
Диринг.

ИННОКЕНТИЙ ЕГОРОВИЧ КРАСИЛЬНИКОВ БИРИИҢИГЭР СААСКЫ АТ СҮҮРДҮҮТЭ

Чурапчы улуунун Бахсы нэһилиэгэр Чурапчыттан Саха республикатыгар ыраас хааннаах аттары сүүрдүүтэ маннайгы жокей, тренер, Москвага буолбут Аан дойдутаабы сэттис ычат фестивалын кытылааба Иннокентий Егорович Красильников (Кизэс) бириинигэр сааскы ат сүүрдүүтүгэр күрэхтэһии ытыллар.

КҮРЭХТЭҢИИ БАЛАҢЫАННЫТА

Буолар сирэ, биризмэтэ:

Чурапчы улуунун Бахсы нэһилиэгэ. Кулун тутар ый 12 күнүгэр күнүс 12 чаастан.

Кытталар:

Ыраас хааннаах сүүрүктүгэр Таатта улууттан Дабдиргэ, Победа, Чурапчы улууттан Мугудай, Сылан нэһиликтэрэ.

Ытыллар биэтэктэр (дистанциялар):

800 м — тингэһэ, тый. 1200 м, 1600 м, 2400 м, 3200 м. Барыта 5 зачет. Түмүк хаһаайыстыбанан тахсар.

Ыстарааптыр биризмэлэр:

1200 м — 4 сөк., 1600 м — 6 сөк., 2400 м — 8 сөк.,

3200 м — 10 сөк.

Ат сүүрэр суолга кириэн баран стартан түспөккө хааллабына судьуйалыыр комиссия көрүүтүгэр бариллар. Үс аттан икки ат түстөбинэ сүүрүү дынгызынэн аабыллар.

Уставной фондлар:

Хас кыттар ат ахсын 100 солк. суумалаах взнос угуллар. Кыттар нэһиликтэр администрациялара 2 тый солк. итэбэһэ суох сыаналаах анал бириистэри олохтууллар.

Наҕараадалааһын:

Бастагы миэстэни ылбыт нэһиликтэ И. Е. Красильников (Кизэс) аймактарын бириинэ "Синтай" мини-трактор, иккис миэстэбэ Алабар нэһилиэгин бириинэ — биз, үтүскэ Бахсы нэһилиэгин бириинэ — убаһа туттарыллар. Түпүмэхтэр, дистанциялар кыайылаахтарыгар анал бириистэр оонньооллор.

Саха боруодата сүүрүк аттар сүүрэр дистанциялара:

800 м тингэһэ, 1200 м, 1600 м, 2400 м. Барыта 4 зачет. Түмүк улуус иһинээҕи нэһиликтэр икки ар-

дыларыгар тахсар.

Наҕараадалааһын:

Нэһилиэгинэн түмүккэ бастагы миэстэни ылбыкка 10 тый солк., иккискэ — 8 тый солк., үтүскэ — 6 тый солк. харчынан бириис туттарыллар. Түпүмэхтэр, дистанциялар кыайылаахтарыгар анал бириистэр оонньонохтара.

Хос быһаарылар:

Кыттар хамаандалар сүүрдээчилэрэ анал камзоллаах уонна каскалаах буолаллара ирдэнэр. Сүүрдээчилэр доруобуйаларын туругун туоһулуур докумуоннаах буолуохтаахтар. Кыттар хаһаайыстыбалар, биирдиилээн кыттааччылар сүүрдэр аттарыгар анал ветеринарнай справкалаах кэлэллэр.

Утарыта уксууга сыарбалаах аттар сүүрэллэр. Аттардар ыйааһына 250 кг. Сүүрдээччи ыйааһына итиннэ аабыллыбат.

Билсэр телефон: 28-571.

Бахсы нэһилиэгин администрацията.
Тэрийэр комиссия.

ЭБЭРДЭНИИГЭР

Күндү кэргэммин, тапталлаах аҕабытын, аҕабын, таайытын Хатылы нэһилиэгин олохтообун Гаврил Федотович ОНОГОСОВЫ 65 саасын туолбуккунан итиитик, истинник эбэрдэлиибит!

Эн биһиэхэ халыҥ хаха, суон дурда, субэма, өйөбүл-тирэх буоларгар махтанабыт. Баҕарабыт эйиэхэ үлүннүк дьоллоохтук олороргор. Тумуу тумунун, ыарыы ыалластатын. Эбэрдэни кытта кэргэнин, оҕолорун, балтын, сиэттэрин.

БИЛЛЭРИИЛЭР

Чурапчытаабы ис дьыала отделынан 2002 сыллаахха Пайов Степан Егорович аатыгар бэриллибит 98 01 сериялаах 274795 №-дээх паспорт сүлгүтүнэн дьынэ суоҕунан аабыллар.

х х х

Чурапчытаабы ис дьыала отделынан 1994 сыллаахха Местников Гаврил Иванович аатыгар бэриллибит 857480 №-дээх водительскай даҕабырыанна уонна 828413 №-дээх быстах көнүлээһин талона сүлгүттэринэн дьынэ суоҕунан аабыллар.

х х х

Чааһынай ыалларга уокка оттор маһы хайытыгы элиитибит. Билсэр телефон: 41-724.

х х х

Одьеуууннаабы политехнической лицей Чурапчытаабы филиалыгар олунньу ый 25,26,27 күннэригэр сыл ахсын ытыллар 20 чаастаах ПДД-га үөрэх аһыллар. Индприиниматель-водителилэр уонна тэрилтэ шофердара элээрбит булгуччулаах. Аадырыһа "Чурапчы" ТХПК эргэ туората.

Администрация.

АТЫЛЫБЫТ

MT3-82 тракторы. Билсэр телефон: 42-276.

ТАКСИ

Күн ахсын Чурапчы — Дьокуускай — Чурапчы маршрутунан дьону таһабын.

Чурапчыга тел.: 42-080.
Дьокуускайга тел.: 36-72-41.
Сотовый: 749-763.

Дьокуускайга аадырыстан ылабын.
"Дьыбэтигэр кэтэһин!"
Диспетчер тел.: 36-72-41.

Үлэ ветерана, Чыаплара бөлүөлүгүн олохтообо
АММОСОВ Иван Иванович
үлүн ыарахан ыарыттан өлбүтүн кэргэнигэр, ытыктыр эдьиийибиһигэр Сергучева Ирина Семеновнага, оҕолоругар, сиэннэригэр дириг кутурбаммытын тиздэбит.
Сергучевтар, Барашковтар, Оконешников М. И. дьыа кэргэттэрэ.

ССРС кинематографиятын туйгуна, Саха сирийн клинэтин ветерана
НИКИТИН Петр Васильевич
малдьан өлбүтүн үлүгэр Чурапчытаабы ВОИ председателигэр Василий Петрович Никитингэ, хини дьыа кэргэнигэр, аймактарыгар кутурбаммытын тиздэбит.
Хадаар нэһилиэгин инбэлииттэрэ.

Күндү аҕабыт, эһэбит, Чурапчы сэлэниһэтин олохтообо, хоту көһөрүлүү кыттылааба, үлэ, тыыл ветерана
ОКОНЕШНИКОВ Николай Алексеевич
бу дьыл олунньу 13 күнүгэр үлүн ыарахан ыарыттан күн сириттэн туораабытын диригник курутууан туран аймактарыгар, билэр дьонугар иһитиннэрэбит.
Оҕолоро, кийинтэрэ, күтүөгэ, сиэннэрэ.

Кутурбаммын тиздэллэр:
— Николай Алексеевич өлбүтүнэн биһигэ төрөөбүттэригэр, оҕолоругар, сиэннэригэр Чурапчыттан А. И. Крюкова, Дьяковскайдар, Охлопковтар, Федотсетар.
— Хоту көһөрүлүү кыттылааба, үлэ, тыыл ветерана Оконешников Николай Алексеевич ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан оҕолоругар Алексей Николаевичка, Владимир Николаевичка, Саргылана Николаевнага, биһигэ үлэлиир коллегабытыгар Олег Николаевичка, сиэннэригэр, бары чугас дьонугар Чурапчытаабы ИДБО коллектива.
— Үлэ, тыыл ветерана, Чурапчытаабы баһаарынай чааска начальнигабыт Оконешников Николай Алексеевич өлбүтүнэн оҕолоругар, сиэннэригэр, биһигэ төрөөбүттэригэр, аймактарыгар Чурапчытаабы баһаартан быһыһыр эгэрээт коллектив.

— Убаастабыллаах кырдыабыс, ыалбыт Николай Алексеевич өлбүтүнэн оҕолоругар, сиэннэригэр, биһигэ төрөөбүттэригэр чугас ыаллара.
— Николай Алексеевич үлүн ыарахан ыарыттан өлөн туораабытынан үлүгэр, үлэниһитигэр Владимир Николаевичка Чурапчы ТХПК салалтата, профкома, биһигэ үлэлиир табаарыстары.

— Күндү аймакпыт Николай Алексеевич олохтон туораабытынан эдьиийигэр, ырааттарыгар, оҕолоругар, сиэннэригэр Чурапчыттан Пелагея Иннокентьевна Ефимова, Алексеевтар, Захаровтар, Барашковтар, Федотовтар, Дьокуускайтан Алексеевтар.

— Николай Алексеевич үлүн ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн биһигэ төрөөбүттэригэр, оҕолоругар, кийинтэригэр, күтүөгүгэр, сиэннэригэр Чыаппараттан аймактара Ефимова, Говоровтар.

— Убаастыр аймакпыт Николай Алексеевич ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан оҕолоругар, сиэннэригэр, биһигэ төрөөбүттэригэр Посельскайдар, Коркилар.

Күндү тапталлаах, ыраада
ЯКОВЛЕВ Николай Николаевич
хомолтолоохтук күн сириттэн барбытынан эдьиийигэр, биһигэ үлэлиир коллегабытыгар Екатерина Николаевнага, күтүөгүгэр Никита Афанасьевичка, аҕабыгар, балтыларыгар кутурбаммытын тиздэбит.
Улуустаабы киин библиотека коллектива.
Кутурбаммын тиздэллэр:
— Николай Николаевич өлбүтүнэн балтыгар биһигэ үлэлиир дьүөгэбитигэр Яковлева Мария Николаевнага "Кэскил" үлүһүн коллектива.

Тапталлаах кэргэним, аҕабыт, эһэбит Соловьев нэһилиэгин олохтообо

ФЕДОРОВ Николай Григорьевич
бу дьыл олунньу 13 күнүгэр үлүн ыарахан ыарыттан билиги кэскибиттэн туораабытын диригник курутууан туран аймактарыгар, билэр дьонугар, табаарыстарыгар иһитиннэрэбит.

Кэргэнэ, оҕолоро, сиэннэрэ.
Кутурбаммын тиздэллэр:
— Соловьев нэһилиэгин олохтообо, үлэ ветерана Николай Григорьевич Федоров өлбүтүнэн кэргэнигэр, оҕолоругар, аймактарыгар Соловьев нэһилиэгин дьаһалтата.
— Биһигэ үөскээбит доробут, ырааппыт Николай Григорьевич ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн кэргэнигэр Ксения Михайловнага, оҕолоругар, сиэттэригэр, аймактарыгар Мырылаттан биһигэ үөскээбит доробуттар.
— Күндү ырааппыт, убайыт Николай Григорьевич олохтон туораабытынан кийинипитигэр, саҕаспытыгар Ксения Михайловнага, оҕолоругар Григорьевтар, Михаилга, Сашага, Алёнага, кийинэр дьыа кэргэттэригэр Хатылыттан убаһа Гаврил Григорьевич, саҕаһа Евдокия Семеновна, Дьокуускайтан Семен, Людмила, Маргарита Федоровтар, Нерюнгриттан Дьяковскайдар, Санкт-Петербургтан Ваня.
— Тапталлаах таайыт Николай Григорьевич олохтон туораабытынан саҕаспытыгар Ксения Михайловнага, оҕолоругар Моканчевскайдар, Никифоровтар, Брыдгаевтар, Текеевтар.

Күндү оҕобут, кырачаан балтыбыт
Валерия ДИОДОРОВА

бу дьыл олунньу 13 күнүгэр өлбүтүн диригник курутууан туран аймактарытыгар, табаарыстарытыгар иһитиннэрэбит, дириг кутурбаммытын Мындабаайы олохтоохторугар Валерий Ильич, Надежда Афанасьевна Дюдоровтарга тиздэбит.

Биһигэ төрөөбүттэрэ, чугас аймактара.

Олох-дьаһах коммунальнай хаһаайыстыба Чурапчытаабы филиалын үлэһитэ, ырааппыт, убайыт, таайыт Чурапчы сэлэниһэтин олохтообо

АММОСОВ Егор Егорович
соһумардык малдьан өлбүтүнэн кэргэнигэр, кийинипитигэр, саҕаспытыгар "Мичил" үлүһүн поварыгар Местникова Ирина Петроовнага, кыһыгар, балтыбытыгар Машенькага дириг кутурбаммытын тиздэбит.

Чурапчыттан, Сылантан, Дьокуускайтан Макаровтар, Аммосовтар, Давыдовтар.

Редактор Г. Г. ПОПОВ.
ААДЫРЫСПЫТ: 678670,
Чурапчы сэл., Корп. Маркс уул., 26 "а".
ТЕЛЕФОННАРЫТ:
редактор — 41-332, отваллар — 41-265.
E-mail: Osonaoloh@churap.sakha.ru

Тэрийэр таһаараччылар: СР Правительствота, Чурапчы улуунун "Саҥа олох" редакциянай-издательскай холбоһук Государственной учреждение. Маассабай информация средстволорин туһунан РФ Сокуоннарын тутуһуну хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бачээккэ СР региональной управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрацияламмыт күөлөрэ — ПИ №19-0423.

"Саҥа олох" редакциянай-издательскай холбоһук Г.У. Офсетнай бэчээт. Саха аһын №17. Тираж 2662. 16.02.2004 с. бачээккэ бэрилиннэ. Хаһыат нэһилиэгэ үстэ: олутуруннуука, чаппаһы уонна субуотоба тахсар.

Автор суругар этиһэр санаа
редакция позициятыгар малдьан сөл түбөһөр
буолбатах. Сурукка ыймаллар чакчылар
кырдыктаахтарыгар эппиэтинэһи
автор тус бэйэте сүгэр.